

Bilag til beretn. vedr. analyse af demokrati og magt i Danmark

gen og samtidig er baseret på empirisk samfundsvidenskabelig forskning, som vedrører danske forhold. Denne konklusion er søgt begrundet ved først at definere og afgrænse emnet og derefter sammenholde det med den forskning, der kunne tænkes at belyse emnet.

Der er i det hele taget meget lidt samfundsvidenskabelig forskning vedrørende de sociale aspekter af IT og informationssamfundet, ikke bare i forhold til de eventuelle konsekvenser for demokratiet. Den satsning på lokalforsøg i 1986-1989, der blev lavet i kølvandet på hybridnets-debatten, var af begrænset generel relevans, og siden har der ikke været igangsat så stort et forskningsprogram. I øvrigt er IT-ansværelsen nærmest stormet frem i samfundet i perioden efter.

Hermed er behovet for ny forskning på området understreget.

En ny forskning bør ikke rettes for snævert mod de forhold, som mere eller mindre direkte har konsekvenser for folkestyret, men rettes bredt mod relationerne mellem informationsteknologi og samfund, idet der må antages at være vigtige indirekte virkninger (jf. afsnit 3). At påbegynde en forskning for at få undersøgt og analyseret disse virkninger på tværs af de enkelte områder af samfundslivet (såsom uddannelses-arbejdsliv-privatliv-socialt liv og politisk liv) er i sig selv væsentligt.

Hvad enkelte emner angår, kunne man bl.a. forsøge at gennemføre empiriske undersøgelser omkring nogle af de hypoteser om henholdsvis positive og negative virkninger for demokratiet, som er skitseret i afsnit 4 og 5, således at erkendelsen kan bringes videre og dermed også berige den fortsatte samfundsdebat om disse spørgsmål.

B. Forskningsbeskrivelser (kronologisk ordnet)

(1)

Bibliografiske data:

Qvortrup, Lars

Telematikens betydning. Et essay om informationssamfundets politiske filosofi. København, Gyldendal, 1984. (228 s.) (Kommunikationsserien).

Emne:

Telematik og samfund.

Problemstilling og synsvinkler:

Sigtet med bogen er, gennem en bred fremstilling af de nye informations- og kommunikationsteknologiers (telematikens) mulige sociale implikationer, at nå frem til en forståelse af deres »betydningsindhold« eller »latens«. Som det fremgår af bogens undertitel anskues de nye teknologier ud fra en politisk-filosofisk synsvinkel, dvs. der argumenteres ikke ved hjælp af empiriske undersøgelsesresultater, men ved hjælp af filosofisk og sproglig analyse. Telematikens betydning for en række af samfundslivets områder gennemgås, bl.a. arbejde, demokrati og moral.

De politiske konsekvenser og muligheder for demokratiet diskuteres i kapitlerne »Telematikken og drømmen om et teknologisk demokrati« og »Telematikken og magten«. I disse afsnit vendes nogle af de forskellige spådomme om informationssamfundet. Ud fra forfatterens egen demokratiopfattelse argumenteres her for, at teknikken kan bruges i begge retninger. »Latensindholdet« i telematikken peger to steder hen, siges det:

»Mod idealet om at realisere almenviljen via en stærk, repræsentativ stat og via dominerende vertikale strukturer for de offentlige tilkendegivelser. Og mod idealet om at realisere alles vilje via participation, decentralisering, ligelig informations-indhentning og horisontale strukturer for den offentlige debat. Begge disse latenser findes i telematikken, dels som det fornuftretlige, centralistiske 'instant democracy', dels som tværgående interaktionsmuligheder.« (s. 199)

Konklusion og evt. forslag:

Forfatteren konkluderer, at »telematikken er flertydig hvad angår dens sociale, politiske og kulturelle implikationer. Den rummer i sine forskellige udformninger lige så mange typer af samfundsmæssigt indhold.« (s. 195). Som metode til at få valgt de rigtige løsninger bør telematikken udvikles og evalueres i selvforvaltende sociale eksperimenter – telematikens »folkeværksteder«.

(2)

Bibliografiske data:

Danziger, James N.

»Hvordan edb påvirker politik og den offentlige sektor« *Politica* nr. 1 (19), 1987 (s. 7-30)